

Ord inom yrkesutbildningen på lätt språk

STUDIEMATERIAL PÅ LÄTT SPRÅK

Författare: Minna Kröpi & arbetsgrupp, anpassning till lätt språk Tuija Takala

Finansiering:

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Sisällys

1. Förord: till den studerande och läraren.....	2
2. Ord	3
Källor	23

1. Förord: till den studerande och läraren

Inom yrkesutbildningen finns det många ord,
som bara gäller studier för ett yrke.

I det här materialet finns de viktigaste orden.
De förklaras på lätt språk.
Orden är i bokstavsordning.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

2. Ord

Orden är i bokstavsordning.

ORD, TERM, BEGREPP	FÖRKLARING
Att verka i arbetslivet, obligatoriska studier 2 kp	I arbetet och i livet behöver du ha kunskaper och färdigheter om arbetslivet: <ul style="list-style-type: none">- medlem i en arbetsgemenskap (till exempel arbetstagarens och arbetsgivarens rättigheter och skyldigheter)- interaktion och grupper i arbetet- arbetsuppgifter i den egna branschen och att hitta en arbetsplats.
Att verka i samhället och som medborgare, obligatoriska studier 2 kp	I arbetet och i livet behöver du ha kunnande om samhället och arbetslivet: <ul style="list-style-type: none">- samhälle: du deltar och påverkar i samhället- din egen bransch i samhället- samhällsutvecklingen och den ekonomiska utvecklingen.
Attityd	Attityd innebär vad du tänker och känner om olika saker. Attityden kan vara positiv eller negativ. Du har till exempel en positiv attityd , när du tänker att något går bra. Du har en negativ attityd , när du tänker att något går dåligt. Attityden påverkar hur människan beter sig. Var flitig och vänlig på arbetsplatsen. Det kan påverka så du får jobb där efter studierna.
Bedömning, bedömning av yrkesprov	Bedömning är det när läraren tar reda på hur bra du kan en sak.

	<ul style="list-style-type: none"> • I yrkesinriktade examensdelar utför du ett yrkesprov i arbetet, alltså du gör ett yrkesprov från början till slut. Läraren och arbetsplatshandledaren bedömer vad du kan. De mäter och bedömer hur skicklig du är i yrket, alltså din yrkesskicklighet. • I gemensamma examensdelar bedömer GEM-lärare kunnandet: du gör till exempel uppgifter, ett prov eller visar kunnandet på en arbetsplats. <p>Bedömningskriterierna berättar vad du måste kunna. Du får ett vitsord, alltså en prestation utgående från bedömningskriterierna.</p> <p>Vitsordet eller prestationen kan vara en siffra eller en annan anteckning.</p> <p>I yrkesutbildningen är vitsorden 1–5.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det högsta vitsordet är 5 • Det betyder berömliga. • Vitsorden 3–4 är goda. • Vitsorden 1–2 är nöjaktiga. <p>Du kan förnya ett yrkesprov, om du får underkänt vitsord i yrkesprovet.</p> <p>Övriga anteckningar är olika i olika skolor, Till exempel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • GK: Du har uppnått målen. • UK: Prestationen är inte klar. <p>Se: yrkesprov. Se: bedömning av kunnande.</p>
Bedömningskriterier	<p>Bedömningskriterierna berättar vad du ska kunna.</p> <p>Läraren jämför ditt kunnande med bedömningskriterierna. Sedan får du en bedömning, alltså en prestation. Läraren skriver en siffra i Wilma.</p>

	<p>Vid bedömningen utför du till exempel</p> <ul style="list-style-type: none"> • ett yrkesprov • ett prov • ett test • en uppgift. <p>Bedömningskriterierna är de samma i alla yrkesskolor i Finland.</p> <p>Se: bedömning.</p>
Delexamen	<p>Delexamen betyder, att du studerar bara en del av en grundexamen. Då avlägger du inte hela examen.</p> <p>Du studerar kunskaper och färdigheter i endast en eller flera examensdelar. Din studietid är då kortare än för en studerande som avlägger hela examen</p> <p>Studier av examensdel passar, om</p> <ul style="list-style-type: none"> • du redan har en yrkesutbildning och vill lära dig mer • du redan har jobb och vill lära dig mer i yrket • du vill utbilda dig i en ny bransch, men inte vill avlägga en hel examen. • du har svårt att lära dig • du inte ännu kan svenska så bra. <p>En studerande som studerar en delexamen kan senare studera hela examen. Det avtalas i PUK.</p>
Erkänna kunnande, alltså erkännande av kunnande	<p>Läraren godkänner, alltså erkänner det som du redan kan. Du studerar inte på nytt det som du redan kan Det är erkännande av kunnande Då kan din studietid förkortas.</p> <p>Delarna i erkännande av kunnande:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Först identifierar läraren ditt kunnande: <ul style="list-style-type: none"> • Du visar dina betyg. • Du kan visa att du kan, alltså du gör ett yrkesprov.

	<p>2. Läraren jämför examensgrunderna med det som du kan. Det finns noggranna anvisningar om skolbetyg. Läraren ger dig mer information om dem.</p> <p>3. Läraren erkänner kunnandet, om du kan det som står i examensgrunderna. Då kan hen överföra vitsordet från ett gammalt betyg till den här examen.</p> <p>Orden identifiering och erkännande är ganska lika. Var noggrann, eftersom orden betyder olika saker!</p>
Examen	<p>En examen kan vara</p> <ul style="list-style-type: none"> • en yrkesinriktad grundexamen • en yrkesexamen • en specialyrkesexamen. <p>Examina finns i yrkesskolan, men också i gymnasiet, yrkeshögskolan och universitetet.</p> <p>Examen = hela utbildningen i en viss bransch.</p>
Examensdel	<p>Examen är en stor helhet med många delar. Delarna är examensdelar.</p> <p>En examensdel är alltså en del, som du behöver kunna i examen och i yrket.</p> <p>I en yrkesinriktad grundexamen finns det</p> <ul style="list-style-type: none"> • yrkesinriktade examensdelar • gemensamma examensdelar (GEM). <p>Alla har de examensdelar.</p> <p>En yrkesinriktad grundexamen har sammanlagt 180 kp.</p> <p>Yrkesinriktade examensdelar betyder studier av olika saker i yrket. Då studerar till exempel en studerande inom byggnadsbranschen hur man gör en husvägg.</p> <p>Delområden i en gemensam examensdel</p>

	<p>är till exempel språk, matematik eller kunnande om arbetsliv. Dessa examensdelar är samma i alla yrken.</p> <p>Du kan studera en hel examen eller endast examensdelar.</p> <p>Se: yrkesinriktade examensdelar. Se: gemensamma examensdelar (GEM)</p>
Examensgrunder	<p>Examensgrunderna berättar vilka saker som hör till en examen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • examensdelar • krav på yrkesskicklighet, alltså saker som du måste kunna • mål för kunnande, alltså saker som du måste kunna • yrkesprov och påvisande av kunnandet • bedömning. <p>I Finland är examensgrunderna likadana för alla studerande som studerar samma examen.</p> <p>Du hittar examensgrunderna på nätet: https://eperusteet.opintopolku.fi/#/sv/selaus/ammattillinen</p> <p>Instruktioner för sökning på nätet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Använd det officiella namnet på examen, till exempel "Grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen". • Du får många alternativ. • Välj det som har det senaste datumet, till exempel "Träder i kraft 1.8.2024". <p>Du får dina egna examensgrunder också av läraren.</p>
Främjande av hållbar utveckling, obligatoriska studier 1 kp	<p>I arbetet och i livet behöver du ha kunskaper och färdigheter om en hållbar framtid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hållbar utveckling: naturen och miljön börjar må bättre, och människornas välbefinnande förbättras - effektiv verksamhet: energi och material sparas.
Fysikaliska och kemiska fenomen	<p>I arbetet och i livet behöver du kunskaper och färdigheter i fysik och kemi:</p>

och tillämpning av dem, obligatoriska studier 2 kp	<ul style="list-style-type: none"> - fysikens lagar i arbetet och vardagen. - elsäkerhet. - kemiska fenomen i arbetet och vardagen. - kemikaliesäkerhet.
Färdigheter i studie- och karriärplanering, obligatoriska studier 1 kp	I studierna och i livet behöver du ha planering: <ul style="list-style-type: none"> - planering av dina studier och studiernas framskridande - planering av framtiden: arbete och fortsatta studier.
Företagsamhet och företagarinriktad verksamhet, obligatoriska studier 1 kp	I arbetet och i livet behöver du ha kunskaper och färdigheter om företag: <ul style="list-style-type: none"> - arbetet i företag - företagets affärsidé: du planerar en affärsidé.
Förvärvande av kunskaper	Studierna är förvärvande av kunskaper. Då studerar och övar du mer kunskaper och färdigheter. Förvärvande av kunskaper = Du förvärvar kunskaper, alltså studerar och övar kunskaper och färdigheter.
GEM: Gemensamma examensdelar Kunskaper i kommunikation och interaktion, obligatoriska studier sammanlagt 12 kp	GEM-studier som har att göra med kommunikation: <ul style="list-style-type: none"> • Modersmålet för svenskspråkiga (Kommunikation och interaktion på modersmålet, svenska) ELLER S2 alltså svenska som andra språk (Kommunikation och interaktion på modersmålet, svenska som andra språk) • Finska (Kommunikation och interaktion på det andra inhemska språket) • Engelska eller annat främmande språk (Kommunikation och interaktion på ett främmande språk) • Färdigheter i informationsteknik (Verksamhet i den digitala miljön) • Färdigheter i kreativt och konstnärligt uttryck (Konst och kreativt uttryck).
Gemensamma examensdelar GEM GEM-studier	I de gemensamma examensdelarna finns det kunskaper och färdigheter som alla behöver i arbetet och i livet. De gemensamma examensdelarna har

	<p>förkortningen GEM. Det finns tre examensdelar av dem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunnande i kommunikation och interaktion (obligatoriska studier 12 kp) • Kunnande i matematik och naturvetenskaper (obligatoriska studier 6 kp) • Kunnande om samhälle och arbetsliv (obligatoriska studier 9 kp). <p>GEM är sammanlagt 35 kp:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obligatoriska GEM-studier är 27 kp. • Valbara GEM-studier är 8 kp. Du måste studera 8 kp valbara GEM-studier. • Du väljer dem bland skolans alternativ. <p>Du studerar GEM</p> <ul style="list-style-type: none"> • i grupp i skolan • hemma på datorn • på datorn i skolan, läraren hjälper. <p>Du kan senare söka till fortsatta studier, när du har fått en hel examen färdig, alltså också GEM-studierna.</p> <p>Fortsatta studier är studier på en yrkeshögskola (YH) eller ett universitet.</p> <p>Yrkesexamina och specialyrkesexamina har inga GEM-studier.</p>
<p>Gemensamma examensdelar (GEM), valbara studier 8 kp</p>	<p>GEM har</p> <ul style="list-style-type: none"> • obligatoriska GEM-studier 27 kp. • valbara GEM-studier 8 kp. <p>Du måste studera 8 kp valbara GEM-studier. Du väljer dem bland skolans alternativ. Skolan har alternativ som ofta har 3 kp.</p> <p>Välj valbara studier som ökar kunnandet och intresserar dig. Fråga hjälp i valet av läraren och studiehandledaren.</p>
<p>Grundexamen</p>	<p>En grundexamen är</p>

	<p>en examen i en yrkesskola. Yrkesutbildningen börjar vanligen med en grundexamen. I en yrkesinriktad grundexamen studerar du de viktigaste sakerna i ett yrke.</p> <p>En grundexamen passar för dig, när</p> <ul style="list-style-type: none"> • du inte har ett yrke • du inte har arbetserfarenhet i ett arbete som du vill ha. <p>Grundexamina finns för olika branscher, till exempel</p> <ul style="list-style-type: none"> • grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen, närvårdare • grundexamen inom byggnadsbranschen, husbyggare, • och andra grundexamina för olika branscher. <p>En grundexamen har 180 kompetenspoäng (kp). Du får ett grundexamensbetyg, när du har studerat allt som ingår i examen, alltså examensdelarna.</p> <p>Kp = kompetenspoäng, berättar hur mycket du studerar i en examen. Se: examen. Se: examensdelar.</p>
Handledning	<p>Handledning innebär hjälp, råd och stöd. Handledningen hjälper dig så du kommer vidare i studierna.</p> <p>Du får handledning till exempel av läraren eller studiehandledaren. På arbetsplatsen får du handledning av arbetsplatshandledaren.</p> <p>Till handledningen hör respons. Handledaren berättar vad du redan är bra på och vad du ännu måste öva mer. Responsen är viktig i lärandet: lyssna på den.</p> <p>Se: respons.</p>
Identifiera kunnande, alltså	<p>Du kan redan saker. Läraren identifierar,</p>

<p>identifiering av kunnande</p>	<p>alltså tar reda på vad du redan kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Visa alla dina betyg. • Berätta vilka arbeten du har haft tidigare. • Berätta vad du har för hobbyer. • Berätta vad du är bra på. <p>Exempel Du har studerat engelska på gymnasiet eller någon annanstans:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Visa betyget för studiehandledaren eller läraren. • Läraren i engelska testar dina färdigheter. • Om du har goda färdigheter, behöver du inte ha alla studier i engelska. • Du får anvisningar om bedömningen. <p>I början av studierna identifierar läraren eller studiehandledaren ditt kunnande vid en PUK-diskussion. Efter det blir det klart, om ditt kunnande kan erkännas.</p> <p>Erkännande av kunnande betyder att du inte mer behöver studera och visa det som du redan kan.</p> <p>Orden identifiering och erkännande är ganska lika. Var noggrann, eftersom orden betyder olika saker!</p>
<p>Karriärplan</p>	<p>Karriären är yrket, arbetet och andra färdigheter som du har.</p> <p>Karriärplanen är en plan för vad du vill göra efter studierna. Alternativ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Du börjar arbeta. • Du grundar ett företag. • Du fortsätter studera på en yrkeshögskola eller ett universitet. • Du utvecklas i ditt yrke och får nya arbetsuppgifter. <p>Karriärplanen hjälper dig så du till exempel får ett jobb.</p>

	<p>Planera:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vad måste du kunna för att få ett jobb som du vill ha? • Vad måste du studera för att få ett sådant jobb? <p>Du gör karriärplanen i PUK tillsammans med läraren eller studiehandledaren.</p> <p>Se: PUK.</p>
Kommunikation och interaktion på det andra inhemska språket, finska, obligatoriska studier 1 kp.	<p>I arbetet och i livet behöver du färdigheter i finska:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Du läser texter i ditt yrke. - Du skriver och talar texter i ditt yrke.
Kommunikation och interaktion på ett främmande språk, obligatoriska studier 3 kp	<p>I arbetet och i livet behöver du färdigheter i ett främmande språk (engelska):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Du skriver och talar texter i ditt yrke. - Du läser texter i ditt yrke. - Du söker och utvärderar information på ett främmande språk - Du vet hur kulturen påverkar en människa.
Kommunikation och interaktion på modersmålet ELLER svenska som andra språk, obligatoriska studier 4 kp	<p>I arbetet och i livet behöver du färdigheter i svenska språket:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Du kan interaktion: tala, lyssna, diskutera, motiveringar osv. - Du läser och sammanfattar olika texter och bedömer informationens tillförlitlighet. - Du skriver olika texter.
Kompetensområde	<p>Kompetensområde betyder examensdelar, i vilka du ökar och fördjupar kunnandet i den egna branschen.</p> <p>Du väljer kompetensområde under studierna. Läraren berättar mer om detta för dig.</p>
Kompetenspoäng (kp)	<p>Antalet kompetenspoäng berättar hur omfattande studierna eller en examen är. Till exempel:</p> <p>Till exempel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • En yrkesinriktad grundexamen har 180 kp. • En yrkesexamen har 120 eller 150 kp.

	<ul style="list-style-type: none"> • En specialyrkesexamen har 180 kp. <p>Ett års studier är cirka 60 kp. Det innebär att en yrkesinriktad grundexamen tar cirka 3 år. Den studerande kan också bli klar i långsammare eller snabbare takt.</p>
Konst och kreativt uttryck, obligatoriska studier 1 kp	I arbetet och i livet behöver du ha kreativitet: <ul style="list-style-type: none"> - Du vet vilken betydelse kulturen har i arbetet och i livet. - Du uttrycker dig själv genom konst och kreativt uttryck.
Krav på yrkesskicklighet	<p>Yrke = Det yrke som du nu studerar.</p> <p>Färdighet = Du behöver ha många färdigheter i ett yrke. Färdighet betyder: du kan en sak när du har studerat och övat.</p> <p>Krav = Du måste lära dig och kunna färdigheterna i ett yrke så att du blir klar med studierna och kan få arbete.</p> <p>Krav på yrkesskicklighet är saker som du behöver kunna i det här yrket.</p> <p>Varje examen har egna krav på yrkesskicklighet.</p> <p>En examen har många examensdelar. Varje examensdel har egna krav på yrkesskicklighet.</p> <p>Se även: examensgrunder.</p>
Kunnande	<p>Kunnande är kunskaper, färdigheter och studier, som du redan har.</p> <p>Kunnande = saker, kunskaper och färdigheter som du redan kan.</p>
Kunnande i matematik	<p>GEM-studier i matematik och naturvetenskaper::</p> <ul style="list-style-type: none"> - Matematik (Matematik och tillämpad matematik)

<p>och naturvetenskaper, obligatoriska studier sammanlagt 6 kp.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Fysik och kemi (Fysikaliska och kemiska fenomen och tillämpning av dem).
<p>Kunnande om samhälle och arbetsliv, obligatoriska studier 9 kp</p>	<p>GEM-studier om samhälle och arbetsliv:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunnande om samhälle (Att verka i samhället och som medborgare) - Kunnande om arbetsliv (Att verka i arbetslivet) - Planering av studier och karriär (Färdigheter i studie- och karriärplanering) - Företagsamhet (Företagsamhet och företagarinriktad verksamhet) - Motion och hälsokunskap (Upprätthållande av arbetsförmågan och välbefinnandet) - Kunnande om en hållbar framtid: skydd av miljöns och människans välfärd (Främjande av hållbar utveckling).
<p>Lärande i arbetslivet, lärande i arbetet</p>	<p>Lärande i arbetslivet betyder att du utför arbete på en arbetsplats och samtidigt</p> <ul style="list-style-type: none"> • studerar du och lär dig yrket • bekantar du dig med arbetsplatser och arbetsgivare. <p>Det finns två sätt att lära sig i arbetslivet:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. utbildningsavtal 2. läroavtal. <p>Lärande i arbetslivet, lärande i arbetet (skolorna kan ha olika förkortningar för det).</p> <p>Se: utbildningsavtal. Se: läroavtal.</p>
<p>Läroanstalt</p>	<p>Institut där man undervisar och utbildar studerande i yrken.</p> <p>Institut betyder ofta detsamma som skola.</p> <p>Yrkesläroanstalt = yrkesinstitut = yrkesskola.</p>
<p>Läroavtal</p>	<p>Läroavtal betyder att du studerar ett yrke på en arbetsplats. Du får lön för arbetet.</p> <p>Du måste själv hitta en arbetsplats. Läroanstalten, arbetsplatsen och du</p>

	<p>ingår ett läroavtal.</p> <p>Se även: utbildningsavtal.</p>
<p>Matematik och tillämpad matematik, obligatoriska studier 4 kp</p>	<p>I arbetet och i livet behöver du matematik:</p> <ul style="list-style-type: none"> - beräkningar som hör till yrket - omvandling - procenträkning - ekvationer - geometri - ekonomisk matematik - statistik.
<p>Mål för kunnandet</p>	<p>GEM-studierna har mål för kunnandet. De berättar vad du måste kunna i GEM-studierna.</p> <p>Se: Gemensamma examensdelar (GEM).</p>
<p>Obligatoriska examensdelar</p>	<p>I obligatoriska examensdelar lär du dig viktiga grundläggande saker i ett yrke. Dem kan man inte själv välja.</p> <p>Obligatoriska examensdelar = grundläggande saker som du måste kunna.</p> <p>Obligatoriska prestationer = Du måste studera och kunna.</p> <p>Se även: valbara examensdelar.</p>
<p>Personlig tillämpning</p>	<p>Personlig tillämpning betyder att en sak är egen och annorlunda, personlig för var och en.</p> <p>Studierna tillämpas personligt. Tillsammans med läraren eller studiehandledaren gör du då upp en plan för hur du ska lära dig kunskaper och färdigheter. Planen förkortas PUK.</p> <p>I planen har det antecknats saker om hur du bäst lär dig. Därför kan din plan vara annorlunda än andra studerande har.</p> <p>Se: PUK.</p>
<p>PUK</p>	<p>PUK är en plan för dina studier.</p>

	<p>Den kan vara annorlunda än andra studerandes planer.</p> <p>Förkortningen PUK betyder personlig utvecklingsplan för kunnandet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Personlig = din egen • Utveckling = kunskaper och färdigheter som du behöver mer av • Plan = vad du studerar, hur du studerar, och hur lång tid studierna tar. • Kunnande = kunskaper och färdigheter som du redan har. <p>Din egen lärare eller studiehandledare kommer överens om en PUK-diskussion med dig, Då planerar ni tillsammans studierna av examensdelar, alltså PUK.</p> <p>Läraren eller studiehandledaren skriver in i PUK i Wilma:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vad och när studerar du? • Vad måste du lära dig? <p>Läs PUK, alltså planen för dina studier i Wilma. I PUK ser du vad måste du studera för att bli klar med examen.</p>
Påvisande av kunnande	<p>I yrkesinriktade examensdelar visar du i arbete och arbetsuppgifter vad du kan.</p> <p>I yrkesprovet jämför läraren och arbetsplatshandledaren ditt kunnande med kraven på yrkesskicklighet.</p> <p>Också i GEM-studier visar du kunnande. Du gör till exempel uppgifter och prov. GEM-lärarna jämför ditt kunnande med mål för kunnande i GEM-studier.</p> <p>Se: yrkesprov. Se: krav på yrkesskicklighet. Se: påvisande av kunnande, Se: Gemensamma examensdelar (GEM).</p>

Respons	<p>Respons är det att någon berättar för dig,</p> <ul style="list-style-type: none"> • vad du redan kan bra • vad du ännu behöver öva • hur du kan lära dig mer. <p>Du har rätt att få respons på vad du har lärt dig. Respons ger till exempel arbetsplatshandledaren och lärarna.</p> <p>Lyssna på responsen: den är viktig. Responsen hjälper dig att utvecklas till en bra arbetstagare.</p>
S2-stöd	<p>S2 = svenska som andra språk. Svenska är inte ditt modersmål.</p> <p>Stöd = hjälp, handledning</p> <p>S2-stöd = en lärare i svenska hjälper dig. S2-stöd kan ges endast av en lärare i svenska.</p> <p>Du kan få stöd i studierna i svenska (eller finska). S2-stödet hjälper dig att komma vidare i dina studier.</p> <p>Du kan få S2-stöd till exempel</p> <ul style="list-style-type: none"> • i en egen S2-grupp • i en stödverkstad, där en S2-lärare är med.
Självbedömning	<p>Självbedömning betyder att du själv tänker efter och bedömer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vad kan du bra? • Vad behöver du lära dig mer? <p>Läs examensgrunderna, när du gör självbedömningen. I dem kan du se vilka krav och mål för kunnandet det finns i yrket. Du ser också vad du ännu måste lära dig och öva mer</p> <p>Se: examensgrunder.</p>
Speciallärare	Specialläraren hjälper dig

	med uppgifterna och studierna, när du har inlärningssvårigheter.
Specialyrkesexamen	<p>De som har stor arbetserfarenhet Och mycket kunnande studerar en specialyrkesexamen.</p> <p>Den studerande får mer kunskaper och färdigheter i yrket. Hen måste kunna de svåraste arbetena i yrket.</p> <p>Exempel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • En närvårdare kan studera en specialyrkesexamen i äldreomsorg. • En husbyggare kan studera en specialyrkesexamen för arbetsledningen inom byggnadsbranschen. <p>En specialyrkesexamen har inga GEM-studier.</p> <p>En specialyrkesexamen kan avläggas med utbildningsavtal eller läroavtal.</p>
Studiehandledare	<p>Studiehandledaren hjälper dig. Med studiehandledaren kan du diskutera alla saker som har med studierna att göra.</p> <p>Studiehandledaren handleder till exempel så att ni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillsammans planerar dina studier • väljer examensdelar som du studerar. • diskuterar vad du vill studera mer. • funderar vad du vill göra i framtiden.
Studieplan	<p>Tillsammans med läraren eller studiehandledaren gör du upp en plan för studierna, alltså en PUK.</p> <p>Se: PUK.</p>
Studier av examensdel	Se: delexamen.
Studieväg	Studievägen är en plan för hur dina studier framskrider. Du gör upp planen tillsammans

	<p>med läraren eller studiehandledaren vid en PUK-diskussion.</p> <p>Varje studerande har en egen studieväg, alltså en plan för studierna. En studerande studerar till exempel mycket i skolan, men en annan studerar mycket på arbetsplatsen.</p> <p>Se: PUK.</p>
Stöd	<p>Stöd = hjälp, som hjälper dig</p> <p>Du kan få stöd under studietiden så att dina studier går bra. Det kan till exempel vara stöd i svenska eller i matematik.</p> <p>Du får ett sådant stöd som du behöver.</p>
Särskilt stöd	<p>Du kan få särskilt stöd, om du har svårigheter med studierna och lärandet.</p> <p>Då får du mer hjälp av lärarna och av andra som arbetar i skolan.</p>
Tidigare kunskaper	<p>Kunskaper och färdigheter som du redan kan. Saker som du redan kan göra.</p> <p>Du har betyg eller visar vad du redan kan.</p>
Upprätthållande av arbetsförmågan och välbefinnandet, obligatoriska studier 2 kp	<p>I arbetet och i livet behöver du ha kunskaper och färdigheter om motion och hälsa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - motion: du orkar i arbetet och i studierna, och mår bra - hälsa: du har omsorg om din egen hälsa.
Utbildningsavtal	<p>Under ett utbildningsavtal arbetar du på en arbetsplats. Det är en del av studierna. Du får ingen lön för arbetet.</p> <p>Avtalet görs upp av läroanstalten, arbetsplatsen och den studerande.</p>

	Se även: läroavtal.
Utexaminering, att utexamineras	Du utexamineras när du har studerat en hel examen. Du har då avlagt examen. Du får ett betyg och kan söka en arbetsplats.
Utgångsnivå	Utgångsnivå betyder kunnande som du har i början. I början av studierna gör du ett test. Testet berättar hur du kan läsa, skriva och räkna. Testet berättar också om du till exempel behöver hjälp i svenska eller i matematik.
Valbara examensdelar	I en examen finns det studier som du kan välja från examensgrunderna. Läraren eller studiehandledaren hjälper dig att välja dem. Se: examensgrunder. Se även: obligatoriska examensdelar.
Verksamhet i den digitala miljön, obligatoriska studier 2 kp	I arbetet och i livet behöver du färdigheter i informationsteknik: <ul style="list-style-type: none"> - Du använder enheter och program (till exempel Word, Excel, PowerPoint; Internet) - Du använder informationsteknik säkert.
Verksamhetsenhet / campus	Läroanstalten eller skolan kan ha undervisning på många olika ställen. <ul style="list-style-type: none"> • Verksamhetsenheter betyder skolans byggnader på olika platser. Verksamhetsenheterna har egna adresser. • Campus är en helhet, dit vissa verksamhetsenheter hör.
Yrkesexamen (ye)	En yrkesexamen är en examen i en yrkesskola. Den passar för människor som har arbetserfarenhet från den egna branschen åtminstone 3 år. En yrkesexamen ökar,

	<p>förstärker och fördjupar kunnandet. Det är en tilläggsutbildning som ger tilläggskompetens.</p> <p>Exempel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • En närvårdare har först avlagt en yrkesinriktad grundexamen. Efter det kan hen studera till fotvårdare. • En husbyggare kan efter grundexamen studera tillverkning av betongprodukter. <p>Yrkesexamen kan avläggas genom yrkesprov eller med läroavtal.</p> <p>En yrkesexamen har inga GEM-studier.</p>
Yrkesinriktad grundexamen	<p>En yrkesinriktad grundexamen är en examen i en yrkesskola.</p> <p>En grundexamen passar för dig, när</p> <ul style="list-style-type: none"> • du inte har ett yrke • du inte har arbetserfarenhet i ett arbete som du vill ha. <p>Grundexamina finns för olika branscher, till exempel</p> <ul style="list-style-type: none"> • grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen, närvårdare • grundexamen inom byggnadsbranschen, husbyggare, • och andra grundexamina för olika branscher. <p>En grundexamen har 180 kompetenspoäng (kp).</p> <p>Du har en yrkesinriktad grundexamen, när du har klarat av alla studier och får ett betyg på det.</p> <p>Yrkesutbildningen börjar vanligen med en grundexamen. I en yrkesinriktad grundexamen studerar du de viktigaste sakerna i ett yrke.</p> <p>Kp = kompetenspoäng, berättar hur mycket du studerar i en examen.</p> <p>Se: grundexamen.</p>

	<p>Se: examen. Se: yrkesinriktade examensdelar, examensdelar.</p>
Yrkesinriktade examensdelar	<p>En grundexamen har yrkesinriktade och gemensamma examensdelar. En stor del är yrkesinriktade examensdelar: 145 kp.</p> <p>I yrkesinriktade examensdelar studerar du saker, kunskaper och färdigheter i yrket. Du behöver dem i arbetet.</p> <p>Läs om yrkesinriktade examensdelar i examensgrunderna.</p> <p>Se: kp. Se: examensdelar. Se: examensgrunder.</p>
Yrkesläroanstalt, yrkesskola, yrkesinstitut, "yrkis"	<p>Läroanstalt, alltså yrkesskola, där man undervisar och utbildar studerande i yrken.</p> <p>Det betyder ofta detsamma som skola.</p>
Yrkesprov	<p>Läraren säkerställer att du har lärt dig kunskaperna och färdigheterna i en examensdel. Sedan kommer du överens med läraren och arbetsplatsen att du gör ett yrkesprov.</p> <p>I yrkesprovet visar du vad du kan Examensdelen bedöms, alltså du får ett vitsord, en siffra.</p> <p>Yrkesprovet utför du vanligen på en arbetsplats. I yrkesprovet utför du arbete och riktiga arbetsuppgifter, som du först har lärt dig och övat på arbetsplatsen. Yrkesprovet kan ta flera dagar.</p> <p>Påvisande av kunnande = Du visar att du kan kraven på yrkesskicklighet i examensdelen.</p> <p>Avläggande av yrkesprov,</p>

	<p>avlägga yrkesprov = Du gör ett yrkesprov från början till slut.</p> <p>Se: bedömning.</p>
Yrkesprovsplan	<p>Du måste planera ett yrkesprov innan du gör, alltså avlägger det.</p> <p>Gör upp en plan för yrkesprovet när du kan arbetet och arbetsuppgifterna.</p> <p>Yrkesprovsplanen innehåller:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vilka saker gör du i arbetet? • Vilket kunnande visar du i yrkesprovet? <p>Läraren hjälper dig när du gör upp planen.</p> <p>Skriv eller berätta den färdiga planen för läraren.</p>

Källor

Ammatillisen koulutuksen käsitteitä. 2023. Karkki-hanke.

https://wiki.eduuni.fi/pages/viewpage.action?pageId=402072424&preview=/402072424/402072447/ammattillisen_koulutuksen_kasitteita.pdf. Läst 26.8.2024.

ePerusteet. Ammatillinen koulutus.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/selaus/ammattillinen>. Läst 26.8.2024.

Mäkelä, Maria & Voutilainen Anniina & Pitkänen, Mirja & Aarnio, Sari & Liete, Marjo. 2021. Uraohjauksen sanasto selkeällä kielellä. Keuda.

https://issuu.com/keudajulkaisut/docs/2021_keuda_uraohjauksen_sanakirja_ww. Läst 26.8.2024.

Det här materialet har producerats i projektet VIERKO-FRIS år 2024.

Projektet VIERKO-FRIS har genomförts med strategifinansiering för yrkesutbildningen som Undervisnings- och kulturministeriet beviljade 2023. VIERKO är en gemensam satsning för sextiotvå (62) utbildningsanordnare. Arbetet har koordinerats av Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keuda.

I projektet har man utvecklat kvaliteten på och utbildningen i främmande språk och utbudet av undervisning i inhemska språk inom yrkesutbildningen.

Mer info:

<https://www.keuda.fi/keuda/hankkeet/vierko/>

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Studiematerial:

[CC BY-SA 4.0 Deed](#) | [Nimeä-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen](#) | [Creative Commons](#)